

Johan Johansen Schiærsling er min 4 x tipoldefar på min fars side – født 06-09-1699.

Fra Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune Historisk Årbog for Thy og V. Hanherred 1910

Af Christensen, Severin: Om de gamle degne samt om folkeskolens udvikling og vilkår .....

4. Nørhå.

Degnene:

1. Hans Thomsen, en Bondemand, gjorde Tjeneste som Degn Anno 1690. Da der ikke fandtes nogen Degnebolig eller tilstrækkelig Indkomst til, at en Degn kunde leve deraf, boede Hans Thomsen på en halv Ryttergård i Sognet. 1712 var der endnu ingen Degnebolig, og Hans Thomsen udførte vedblivende Degnetjenesten. Hans Dødsår er ubekendt.

2. Johan Johansen Schiærsling var den første virkelig indsatte, edfæstede Degn i Nørhå Sogn. Han var født 1700 og fik Degneembedet i Nørhå 1730, hvilket sidste Ar han aflagde Embedsed hos Biskoppen i Ålborg,

1739 skriver Sognepræsten om Johan Schiærsling:

"Hvad Degnen J. Schiærsling navnlig angår, synes Kirkens Patron velb. Hr. Cancelliråd 1-sans C. Langballe og jeg tillige med Sognefolkene, han nok kan forestå Skolen her for Nørhå By og eneste Gårde, helst siden han, førend han blev kaldet til Degn her i Sognet, haver tjent mange År og Steder her i Landet at informere både i Læsning, Skriven og Regnen. Gid han var bedre i at katekisere. Om videre hans Dygtighed - som er kun en læg Person - Vittighed og kristelig Opførsel er mit ringe Tykke, jeg med god Samvittighed ej kan give ham andet Skudsmål end det, som godt kan være." I den samme Skrivelse oplyses endvidere, at "ved denne Tid fandtes der 36 Børn i Nørhå By og i Klitten (Stenbjerg) 12 Huse og 14 Børn. Degnets Løn som Skoleholder var 2 Sk. hver Lørdag Aften for hvert Barn." Dette sidste kan imidlertid ikke passe; det har snarere været 2 Sk. om Ugen for at holde Skole for alle Sognets Børn. En Skoleholders Løn var ikke stor i de Dage, og Pengene havde jo også en langt større Værdi end nu.

Degnets Kone hed Anne Frandsdatter Nieber, og med hende havde han mindst 7 Børn. De gamle Kirkebøger er ofte mangelfuldt førte, så det er ikke sjældent, at et eller andet er glemt. Således også her. 1734 begravedes en Søn Frants, 8 Dage gammel. 1736 fødtes en Søn Anders Schiærsling; 1737 Sønnen Jens Schiærsling, der blev Faderens Eftermand som Degn i Nørhå; 1740 en Datter Zille Margrete, som 1782 blev trolovet med en Mand ved Navn Niels Møller. Da den første Søn Frants døde som spæd, fik deres i 1743 fødte Søn Navnet Frants. 1746 nævnes en Datter Anne Mariche Schiærsling, der senere ved sit Giftermål med Knud Mogensen fra Rær modtog af sin Broder, Degnen Jens Schiærsling, en Mødreneary på 4 Mk. 11 Sk. Endelig nævnes en Datter Else Marie Schiærsling, som 1771 blev trolovet med Korporal Johan Jordan af Snedsted.

Degnen Johan Schiærsling blev begravet den 15. Febr. 1765, omtr. 65 År gammel. Hans Hustru overlevede ham. 1768 nævnes hun boende hos Sønnen i Nørhå.

3. Jens Schiærsling blev 1765 Faderens Efterfølger som Degn i Nørhå. Han var gift med Maren Olesdatter Hald, som døde 1809, 73 År gammel. 1768 klager Jens Schiærsling over det dårlige Embede og sin store Fattigdom. Efter at have anført Embedets Indtægt til 26 Rdl. 2 Mk. årlig, skriver han: "Et lidet Brød til mig med Kone, Børn og fattige, gamle Moder, som jeg må underholde, haver ej heller nogen Degnebolig, men bor i et Degnehus uden Jord, bygt ved Kirkegårdsdiget."

Hvor mange Børn Jens Schiærsling har haft 1768, oplyser Kirkebogen intet om, men 1769 fødtes en Datter Mariane. 1770, 18. Decbr., en Søn Johannes, som blev Faderens Eftermand, men døde tidlig. 1772 fødtes Sønnen Ole Hald Schiærsling, der som voksen blev gift med Mette Nielsdatter, med hvem han havde flere Børn. Ole Hald Schiærsling døde 1842 ved en ulykkelig Hændelse og blev begravet den 9. Marts, 70 År gl. Han var da Enkemand og Almisselem i Nørhå. En Datter, Anne Kirstine, blev født den 26. Jul] 1774 og døde den 25. Sept. s. A.

I Året 1800 meldes om Jens Schiærsling, at "han er Degn og Skoleholder, 63 År gl. Han er ikke Seminarist, men en redelig, retskaffen og flittig Lærer. Såvidt hans Alder tillader det, forsømmer han intet, men med Lyst virker størst mulige Gavn. Hans Løn som Skoleholder er nu 6 Rdl. om Året.

Jens Schiærsling blev omsider, sikkert i en meget høj Alder, afskediget som Degn og Skoleholder i Nørhå, og hans Søn Johannes blev hans Eftermand. Hvad År han blev

afskediget, har jeg ikke fået oplyst, men det må være sket før 1814. Den 24. Maj 1822 døde han i Nørhå, næsten 86 År gl.

4. Johannes Schiærsling, Skolelærer og Kirkesanger i Nørhå, Søn af foregående, døde den 14. Juli 1315, knap 46 År gl. År 1800 nævnes han som Skoleholder i Stenbjerg. Præsten skriver ved denne Lejlighed om ham: "Johannes Schiærsling, 30 År,

ej Seminarist, men en ung duelig Mand, der har Lyst og Evne til at gavne. Hans Løn er 6 RdL, samlet af Byens Beboere. Desuden 4 RdL, som er Renten af Jens Wahres Kapital, tillagt Skoleholderen. Legatet er stiftet den 28. August 1765, stort 100 RdL., indestår i Norhågård. Til Skolens årlige Reparation er af samme Jens Wahre legeret 50 RdL., hvoraf Renterne anvendes til bemeldte Brug. Der fandtes ved denne Tid 20 skolesøgende Børn i Stenbjerg.

Johannes Schiærsling var den sidste Degn og Skolelærer af dette Navn i Nørhå. Den næste Lærer hed Jespersen, men Slægten Schiærsling lever endnu på Eggen.

Degneembedet:

1555 var her intet Degneboel, men Kirkevænger siger, at der er en Ager, som skylder 3 Sk. til Kirken, og en af Irups Tjenere har den at bruge. Sognemændene mener, at den skulde have været Degneboel. Hver Gårdmand giver Degnen 3 Skp. Byg og hver Boelsmand 2 Skp. Byg. Han (Degnen) fanger intet af den gamle Degnerente.

Ved denne Tid har der rimeligvis været en Degn i Nørhå, men senere er også her kommen en Løbedegn, thi 1571 hedder det, at "Degnen af Skolen (Løbedegnen) har intet Degneboel. Hans visse Rente: Byg 4 Tdr., Lam 3 og Penge 1 Mk.

1690 gjorde Bondemanden Hans Thomsen Degnetjeneste (se foran). Nyder for sin Tjeneste Korntiende, den tredje Del imod Kirken, 8 Tdr. Byg: Påskerente 3 Lpd. Brød, 2 Ol Æg. St. Hansrente 2 Lpd. Oste. Offer til hver af de tre store Højtider 3 Sl. Mk.

1737 findes her ingen Degnebolig, og 1744 indberetter Degnen, at "der endnu ikke er nogen Degnebolig i Nørhå uden et Våning eller Hus, hvilket jeg undertegnede Johan Schiærsling næsten selv har ladet opbygge, siden jeg kom til Kaldet. Samme Våning eller Hus er beliggende på Kirkegårdsdiget sønden Nørhå Kirke; den ene Ende i Vester, den anden i Øster, og består af i alt 8 små Fag, 2de Fag Bryggers og Køkkenrum, 3 Fag Stue og 1 Fag Kammer og et lidet Udbyg på søndre Side 2de Fag, hvilket jeg og har ladet bekoste, og er samme Rollingshus brøstfældigt for Tag, Tømmer og Ler.

Desforuden har jeg en liden Jordhytte, som står sønden for Rollingen og består af 5 Fag, hvilken jeg ganske har ladet bygge, men nu er rent forfalden, så jeg kan ikke have (det) ringeste der inde.

Degnekaldets Tillæg 1744: En liden Kålhave har jeg ved Østerenden af Rollingen op til Kirkegårdens Dige. Der er ingen Jord, Eng eller lignende. Min fattige visse Indkomst er: Rug 1 Td., Byg 6½ Td., Offer 5 RdL. 2 Mk., Påskerente 4 Mk., St. Hansrente 4 Mk., det uvisse 1 RdL 2 Mk. Pension til Ålborg Skole 1 RdL. 2 Mk."

Det er ikke så underligt, at Degnene i Nørhå har klaget over det usle Embede og deres deraf følgende store Fattigdom.

Embedet i Nørhå var sikkert dengang et af de dårligste i Landet, da der manglede både Bolig og Jordlod.

Skoleholdet:

1737 hedder det, at der skal bygges 4 Fag til det Hus, som Degnen Johan Schjærsling bebor. Dette Byggeforetagende beregnes at ville koste 60 RdL.

"1 Klitten (Stenbjerg) findes så stor en Ungdom, 16 Familier med 26 Børn, som (ej) kan søge Byens Skole. En Skole der kan efter samtlige nærværendes Tykke bygges og bekostes med 20 RdL. efter de Bygningers Beskaffenhed i samme Klitte. Degnen findes bekvem til Skoletjenesten i Byen. 1 Klitten ingen, der duer til at være Skoleholder.

1742. Udi Nørhå Sogn haver velbårne Cancelliråd Langballe bygt til Degneboligen et nyt Skolehus, vel indrettet og i god Stand, hvor Degnen Johan Schærsling holder Skole for Nørhå Sogns Ungdom, Klitten undtagen, udi Håb, han (Degnen) må nyde Nådeløn med andre. Udi denne travle og dyre Tid har man nok med Klitboerne i deres Armod og Fattigdom at gøre, om de skal formås til at holde Omgangs Skolemester til sine Børns Undervisning.

Skolehuset i Nørhå, bygget til Vesterenden af Degnehuset, består af 3 Fag, 7½ Alen langt, 531, Alen bredt og 31,14 Alen højt til Remmen, Væggene murede mod Syd og Vest, lerklinede mod Øst og Nord. 1 Skolestuen fandtes en Jern Kakkellov på 1 Skpd med Frederik 4.s Brystbillede og Ziffer på Forstykket med muret Fod, 1 Fyrrebord med Fod. 2 Bænke, en ved søndre Side og en ved vestre Ende af Bordet, en lang Fyrreskammel med fire Ben ved nørre Side af Bordet, et Rum med 2 Hylder til Skolens Bøger, hvoraf der fandtes 2 ABC'er, 4 Katekismer, 2 Evangelibøger, 5 Spørgsmål og desuden 2 Blækhorn.

Skolens Skorsten var af Sparsommelighedshensyn anbragt i Degnens Kammer, hvilket Degnen beklager sig over, da pladsen i Forvejen var kneben nok.

I 1758 ejede Nørhå Skole: 1 Bibel, Rostochs Huspostil, 6 Pontoppidans Spørgsmål, 6 Evangelie Bøger, 4 Katekismer og 6 ABC'er.

Historisk Årbog for Thy og V. Hanherred 1921

Visitats indberetninger for Vester Hanherred og Thy 1739-63. Meddelt ved Chr. Petresch Christensen

Om degnen Johan Schiærsling (1730-65) meddeles der intet 1740, udover, at han om Aftnerne katekiserede i Sognet. Efter det bedrøvelige optrin i 1743 gik det bedre med ham; Biskoppen fandt ikke Anledning til klage i nogen Måde, og siger 1755 om ham, at han "er en kiøn og flittig mand med Skolebørnene og lever derhos ædruelig og skikkelig". 1763 var han "ved alder dog flittig og beqvem til hans Degne- og Skolemesterembede".